TERMINOLOGIA NEOLOGICĂ DE STILISTICĂ ȘI POETICĂ FIXATĂ ÎN DICȚIONARELE EXPLICATIVE ENGLEZE APĂRUTE ÎN PRIMELE DOUĂ DECENII ALE SECOLULUI XXI

Natalia AZMANOVA
Universitatea Liberă Internațională din Molodva
Chișinău, Republica Moldova

Abstract: *The purpose of this article is to persuade the high school teachers, the university academic staff dealing with the exegesis of the text according to the curriculum, that it is practically impossible to decode a modern text without having detailed information about the neologisms, without identifying the current evolution of traditional terms. Nowadays, the terms new weird, flash fiction, fanfic (fantastic fiction) have long passed beyond their semantic boundaries and are placed in other contexts. It is not yet known for what reasons, a significant number of terms, has not been identified by current terminology dictionaries. The contemporary lexicographers face dilemmas which are not easy at all: either s/he identifies and defines them (terms), or ignores them. Our view is that the lexicographer is bound to constantly update his strategies and the corpus: he must identify new terminology and define it within the reasonable limits of modern lexicography.*

Keywords: *stylistic terminology, meta-language, denotative neologism, new weird, weird fiction, flash fiction, roman-puzzle, terminological lexicography, stylistic meta-language, absolut poetic language, traditional term, neological term.*

Lui Eugeniu Coșeriu îi datorăm delimitarea clară și constructivă între stilistica lingvistică și stilistica literară, între limbaj ca atare și limbajul artistic (belles-lettres) care își instituie în mod autonom calitatea de limbaj absolut. În concepția coșeriană ambele stilistici utilizează aproape același metalimbaj, numai că stilistica literară diferă de cea lingvistică, stabilește o relație nu doar cu limba, ci și cu selecția rigidă, care dă cuvântului în text o semnificație actualizantă nouă. De aici apare decalajul între definițiile multor termeni tradiționali, cum ar fi metafora, epitetul, sinecdoca, oximoronul, fixate și definite într-un glosar special de termeni stilistici, pe de o parte, și într-un dicționar de termeni literari, pe de altă parte. Definițiile termenilor nu numai că nu coincid, ele sunt de obicei diferite atât prin conținut, cât și prin exemplificare.

Ne propunem în comunicarea noastră să analizăm o serie de termeni noi, care n-au fost fixați de dicționarele mai vechi și care au apărut în ultimele decenii, actualizate în ambele stilistici, cum ar fi *anadiplosa (anadiplosis)*, *anangeonul (anangeon), antanaclaza (antanaclasis), antanagoga*, limitându-ne doar la exemple pentru compartimentul "A". Considerăm că este un lucru lexicografic necesar: re-introducerea, re-definirea, și re-explicarea acestor termeni, care sunt strict necesari pentru decodarea limbajului artistic/poetic. Acesta din urmă este cunoscut și definit esențialmente după Coșeriu ca un limbaj absolut. Funcția majoră a limbajului poetic este cea de a crea "lumile posibile" (M. Cimpoi) și fără un metalimbaj obiectiv nu poate fi decodat la justa sa valoare. Cuvântul poetic dintr-o operă integră este un "cosmoid" care valorizează posibilitățile realului de a fi - prin metaforă nu cea tradițională, ci mai mult prin cea individuală.

Fiecare ramură științifică pretinde a avea acest statut, fie ea de ordin umanistic ori real, și are în mod obligatoriu corpul său terminologic, ori, cum se mai zice, în ultimul timp – metalimbajul său. Acesta este într-o permanentă evoluție, iar dinamica lui mai depinde și de faptul cum se dezvoltă și cât de vertiginos apar noi curente, tendințe, școli de ramură etc. În terminologia stilistico-literară această dinamică depindea mult de perioadele istorico-literare, de dinamismul și difuziunea acestora. Lexicografii sunt cei care fixează, definesc și stabilesc locul fiecărui termen recent apărut. Din păcate lexicografia „rămâne cu un pas în urmă", căci ea își face misiunea cu o prudență de invidiat, care nu întotdeauna este acceptată de toți. Mulți termeni, care sunt actualizați în cercetările științifice, dovedesc adeseori să-și piardă din caracterul neologic pe care

l-au avut, chiar dacă n-au „reușit” de a fi fixați și definiți. Așa se întâmplă cu foarte mulți termeni inventați în critica stilistico-literară de Roland Barthes cum ar fi *brouillage syntaxique* (*bruiaj syntactic*), ***é**cho-rythmique* (*ecoul-ritmic*), *izol**é**xisme* n.m. (*izolexism*). DEXI fixează cu sens srtict lingvistic adjectivul *izolex,ă,* care se referă la semnele identice existente într-o limbă sau în altă. Am întâlnit și formele pluralului – *izolexii, izolexe* (DEXI, p. 944).

În aceasta ordine de idei găsim judecăți de valoare la criticul scriitorul și criticul literar Mircea V. Ciobanu, care într-un articol de al său consacrat terminologiei lexicografice scrie: „ cititorul are o altă percepție a literaturii decât cea fixată în dicționarele clasice (care se alimentează unele din altele, în loc să se inspire din literatura vie). Căutând diverse interpretări ale vreunui termen literar în mai multe dicționare, descoperi că termenii noi doar le compilează pe cele vechi, chiar dacă literatura și teoria literară sunt – de multă vreme! – altele. Simplu spus, dicționarele academice vorbesc despre lucruri consumate”. (*Contrafort*, an. XXVI, № 11-12 (291-292), nov.-dec. 2019, p. 4). Este o observație foarte bine documentată, obiectivă și „ la zi”, căci articolul consacrat, de exemplu, metaforei, mai ales mecanismului literar al acesteia, nu poate nici într-un caz să coincidă cu cel al metaforei dintr-un dicționar de termeni lingvistici. Cea mai bună sursă științifică care poate să clarifice dinamica „lucrurilor” văzute ieri, dar revăzute azi, este cea a lui Matei Călinescu *Cinci fețe ale modernității* (2005). Teoria literaturii (nu doar istoria ei) e despre paradigmele depășite ale acesteia și e construită pe modele „clasice” consacrate, pe când textele remarcabile, textele noi sunt întotdeauna anti-clasice, anti-normativiste. Dificultățile pe care le întâmpină cercetarea stilistică provin și din faptul că aceasta din urmă nu are concept strict delimitat, iar terminologia stilistică aparține/aparținea mai multor ramuri care și acestea tind spre unificarea strictă a frontierelor sale, cum ar fi retorica veche și cea modernă, lexicologia, frazeologia, lexicografia. Este bine cunoscut faptul că în ultimul timp fiecare ramură tinde să-și delimiteze cu strictețe frontierele sale, dar și apăratul terminologic *stricto modo*. La ora actuală în cadrul studiilor terminologice se evidențiază tranșant mai cu seamă două probleme, care sunt eminamente importante și complexe, și anume: *descrierea sistemică* (sincronică/diacronică) a lexicului unui domeniu referențial concret; în cazul nostru e vorba despre metalimbajul stilistico-lingvistic și stilistico-literar al limbii engleze; *formarea și dezvoltarea terminologiei pentru fiecare domeniu referențial.*

Cu alte cuvinte, actualitatea cercetărilor terminologice contemporane cadrează cu abordarea saussuriană despre caracterul dihotomic al semnului lingvistic și al valorilor sale, despre limbă ca sistem și în special despre dihotomia *diacronie/sincronie* (Graur, Saussure 1968, 1974, 2002; Wald 1965 : 107-109, 113). Metalimbajul stilisticii contemporane e format din mai multe ramuri terminologice, care au aparținut și mai aparțin altor științe care nu și-au pierdut nici statutul și nici actualitatea. Până în prezent în lexicografia engleză contemporană nu avem o sursă academică aparte în care am găsi adunați toți terminii pe care stilistica (lingvistică, literară, individuală etc.) îi actualizează și cu ajutorul cărora cercetătorii pot să realizeze noi investigații stilistico-literare de amploare. Cercetătorii decenii întregi se folosesc de sursele tradiționale ale autorilor CUDDON John Anthony, Claire PRESTON. *A dictionary of literary terms and literary theory.* (Malden: Ed.Blackwell Publishers Ltd., 1998); Gibbons Thomas. *Rhetoric; or view of its principal tropes and figures, in their origin and powers.* (London: Ed. Bartholomew Close, 1767); GRAMBS David. Literary companion dictionary: words about words. (Cornwall: Ed. Hartnoll Print, 1984). În lexicografia romanică avem surse mai vechi, dar și mai noi, cu mar fi dicționarele lui Henri Morier, Georges Mounin, Ion Manoli, cu ajutorul cărora putem urmări evoluția metalimbajului stylistic francez. În lexicografia românească sunt cunoscute lucrările lui Gh.N. Dragomirescu, Adrian Marino, Gh. Ghița și C. Fierescu, Mihaela Popescu. În lexicografia rusă din ultimul timp este mai des consultată sursa lui A. Квятковский, *Поэтический словарь,* care a cunoscut mai multe revizuiri și reeditări (1966, 1990, 2001, 2018). În acest sens noi avem exemple de lexicografiere a termenilor tradiționali, care au o istorie bogată și diversificată și care au venit din retorica Antichității cu un palmares de definiții și argumentări cum ar fi *metafora* și *metonimia*, *comparația* si *personificarea*, *litota* și *hiperbola*, *epitetul* și *calificativul*, *metabazisul* și *metastaza* (*translatio*).

Termenul *stilistică* la ora actuală este unul polisemantic și este plenar actualizat, atât de adepții stilisticii lingvistice, cât și de cei ai stilisticii literare. Mai avem și termenul *stilistica individuală* (stilistica autorului), *индивидуальная стилистика* ori *стилистика от автора*, care sincronizează cu ambele stilistici.

Stilistica belles-lettres (în terminologia rusă *стилистика художественной речи*) pretinde și ea a avea metalimbajul său, care valorifică plenar termenii din primele două stilistici. În cazul cercetării aspectului lexicografic al metalimbajului stilistic, noi încercăm să abordăm subiectul în toată amploarea sa, fără a face precizări în care micro-domeniu este actualizat cutare ori cutare termen.

În acest articol vom supune analizei apariția în ultima perioadă a unor termeni care cunosc o evoluție mai ales în literatura de ficțiune. Cum ar fi, curentul *new weird* (în română: – *nou ciudat*), care se bucură la ora actuală de o popularitate imensă. Deși cuvântul este considerat ca un neologism cu uz terminologic, el nu este fixat nici de lexicografiile ”mari” (Longman Dictionary, Oxford Dictionary) și nici de cele „mici” – adică de dicționarele strict specializate.Ficțiunea *new weird* integrează o diversitate largă de subgenuri, precum proza fantastică, *science-fiction, fantasy, horror*, proza absurdistă, suprarealistă și chiar basmul cult (Stilistica literară). Acest gen se revendică de la proza weird publicată în revistele pulp, în special într-o publicație americană, cea numită *Weird Tales,* care a lansat autori influenți precum H.P. Lovecraft (1890-1937), Clark Ashton Smith (1893-1961), și Robert E. Howard (1906-1936). Pentru o eventuală sursă lexicografică în care va fi inclus și termenul *new weird* propunem următorul termen definit lexicografic *stricto modo:*

New Weird – unitate compusă din NEW: „nou” și WEIRD „ciudat”:

1.Gen de ficțiune, dar și de stocare literară. Originea sa se regăsește în corespondența întreținută în anii ”20” și ”30” ai sec. XX de scriitorul H. P. Lovecraft cu foarte mulți colegi de breaslă.

Reluat mai târziu de englezi și inclus în structura *WEIRD FICTION* se traduce prin *fiction sauvage* (în franceză), *ficțiune ciudată* (în română) și este aplicat unei creații literare care își propune să-l uimească pe cititor, să-i provoace imaginația și, poate, parțial să creadă în ea.

2.Termenul integrează uneori subiecte și teme specifice, precum cele ale poveștilor cu momente interesante care ne aduc într-un teritoriu exotic, neexplorat, practice necunoscut și se lansează într-un periplu în căutarea adevărului.

Romanul lui Robert Bloch *Psycho,* ecranizat de regizorul Alfred Hitchcock, se înscrie perfect în acest tip de scriitură (***é****criture* – în viziunea lui R. Barthes) cu identități și realități pline de meandre și fluidități. De altfel, în adolescență, atunci când făcea primii pași în arta scrisului, Robert Blooh a corespondat cu H. P. Lovecraft și a anticipat “secretul” scriiturii.

Termenii-curenți *weird* și *new weird* includ în ei în modul cel mai direct poveștile cu accederi supraomenești spre realități superioare, experiențele mistice transcendentale, contactul cu spiritele sacre ale universului, fuziunile cu infinitul, accederi la memoria ancestrală și la o cunoaștere supranaturală, ficțiunele cu șamanii moderni și călătorii spre alte realități. Este un caz explicit când comentariile la nivel de stilistică literară în ajutorul pe lingvist să pătrundă în epicentrul semantic al termenului ca mai apoi acesta să fie definit cu strictețe.

Nuvela lui H. P. Lovecraft *Through the Gates of the Silver Key (Prin Porțile cheii de argint),* care face parte din ciclul celor dedicate personajului Randolph Carter, este un exemplu în acest sens. Textul descrie contactul protagonistului cu zeul suprem Yog-Sothoth, care-i oferă o revelație asupra esenței lumii și existenței umane, o formă de filosofie monistă similar doctrine indiene Advaita Veclanta.

Scriitorul Philip K. Dick (1928-1982), considerat cel mai talentat autor *science-fiction* și un ”Jonathan Swift modern”, a practicat un model de proză ce se înscrie și în cel al genului și curentului *new weird.* Romanele sale au avut ca temă incapacitatea, dar și imposibilitatea omului modern de a descifra adevărul asupra realității ca sursa unuia dintre conflicte fundamentale ale lumii contemporane. Estetica acestor romane se identifică cu grotescul ludic al serialului polițist *Starsky and Hutch* decât cu imaginile hiperrealiste din filmul *Blade Runner*. Cei mai importanți reprezentanți ai curentului *new weird* azi sunt prozatorii Brian Evenson și Michael Cisco. Romanul lui Brian Evenson The Deaths of Henry King (Morțile lui Henry King), apărut în 2018, înfățișează destinul

unui personaj căruia îi este dat să moară de câteva zeci de ori consecutiv. Iar în romanul Animal Money (Bancnotele-animale) (2015), Michael Cisco prezintă o lume fantasmagorică în care banii sunt înlocuiți printr-o formă ciudată de monedă vie. Unul dintre cele mai interesante cicluri de romane *new weird* apărute în ultimii ani este trilogia lui Jeff Vandermeer Southern Reach (Limita Sudului). Astăzi dezvoltarea rețelei Internet a facilitat o ascensiune a literaturii independente și în special a prozei scurte pe net. În acest mod, așa-numita *flash fiction*, o formă nouă de ficțiune foarte scurtă, a ajuns să prolifereze în mediile virtuale. De obicei, o proză *flash fiction* se rezumă la un volum de sub o mie de semne tipografice și se distinge printr-o scriitură cu caracter experimental, similară celei din poezia contemporană. Această ficțiune se distanțează de limbajul direct al prozei tradiționale și solicită din partea autorului un nivel superior de stăpânire a limbajului literar. Scriitorul Ovidiu Bufnilă este unul dintre cei care practică genul *flash fiction* în literatura română. Un exemplu este schița sa *Cozonacul venusian*, care se remarcă prin umorul ei și prin avalanșa de imagini grotești concentrate într-un spațiu extrem de compact.

La ora actuală cel mai cunoscut „producător" de termeni literari este considerat Roland Barthes (1915-1980). Metaforic el este numit de criticii literari francezi *„un ébéniste"* în crearea termenilor neologici, care au fost pe larg „exploatate" și actualizați mai întâi în operele sale de cercetare și apoi preluați de critici literari și chiar de lingviști francezi și de traducători. Anume lui îi datorăm *biographème, **é**crivant (s); pluralit**é** des **é**critures (pluralitatea scriiturilor-* în română; *спокойная совесть литературы* – în rusă); *le degre z**é**ro de l'**é**criture- gradul zero al scriiturii-* în română; *нулевая степень письма-* în rusă). *L'écriture blanche* este un termen din viața teatrală *voix blanche* (*voce ștearsă, voce neutră*), care desemnează o voce ștearsă, lipsită de timbru și care nu este mai mult decât semitonală. Toți acești termeni sunt folosiți și în textele în limba engleză. De obicei, sunt dați în original, iar la subsolul textului găsim explicațiile de rigoare.

În 2005 în Statele Unite a apărut curentul literar *bizarro*, o formă de proză absurdă, care aplică metode inspirate din literatura de avangardă, cu un accent pe elementul grotesc și fantastic. Genul bizarro ar putea fi considerat un echivalent în variantă lungă de roman și nuvelă al ficțiunii flash, urmând o formulă scriitoricească similară. Un exemplu de proză bizarro este cartea Berzerkoids, semnată de MP Johnson și câștigătoare a Premiului Wonderland pentru anul 2016, un trofeu acordat de comunitatea bizarro. Berzerkoids este o colecție de povestiri cu personaje care se pomenesc în situații neverosimile și o sfârșesc rău, precum un artist de muzică *hardcore* care călătorește în viitor pentru a-și salva fiul nenăscut sau o femeie care ajunge la autodistrugere după ce din pieptul ei începe să răsune muzică punk rock.

În explicarea și lexicografierea termenilor *new weird, weird fiction, flash fiction, fan fiction, bizarre* au fost folosite plenar datele din sursa criticului literar Marcel Gherman.

Un alt fenomen literar recent este așa-numita *fanfic*, prescurtat de la *fan fiction*, o proză scrisă de fani și inspirată de produse mediatice de mare popularitate, de seriale de animație japoneze, jocuri de computer, filme hollywoodiene sau romane SF și fantasy de succes. De cele mai multe ori, prozele fan fiction sunt distribuite gratuit pe Internet, iar autorii lor își păstrează anonimatul. În pofida faptului că genul fan fiction este practicat în mare parte de amatori, se întâmplă ca anumite texte fanfic să se înscrie în criterii de exigență literară acceptabile. Am putea exemplifica această formă de ficțiune printr-o nuvelă inspirată de seria de animație *Cyber City Oedo 808*, lansată la începutul anilor '90 în Japonia. Acest text plonjează în trecutul unuia dintre cei trei protagoniști, boxerul cyborg Gogul, și prezintă un episod în care acesta se răfuiește bărbătește cu membrii unei bande, însoțit de partenera lui. Noi avem reticențe în a crede că în viitorul apropiat lexicografia engleză, ținând cont de tradiționalismul încorsetat în istorism lexicografic, va fixa și va defini acești termini neologici. Vor trece ani, vor apărea studii noi la acest capitol, desigur vor apărea și argumente incontestabile în favoarea termenilor și doar atunci ne putem aștepta la acceptarea lexicografierii lor. Până atunci, fiecare exeget, în funcție de pregătirea personală, de universul filologic pe care îl are, va actualiza acești termeni, bineînțeles, cu sensuri și nuanțe noi.

Un parametru important pentru integritatea unui articol lexicografic dedicat unui termen stilistico-poetic îi revine *sinonimiei*. La început ar părea un pic paradoxal ca un termen care tinde a fi mo-

nosemantic (*La loi d'or di un terme est celle d'être monosémantique*) să abunde în sinonime. Majoritatea lingviștilor este de acord că fenomenele complexe de manifestare a sistemului limbii nu pot să se reducă la înțelegerea simplistă a sinonimiei ca echivalare a semnificațiilor unor lexeme diferite ca formă (Marouzeau 1965; Guțu 2017, p. 84). Lucrul cu textele belles-lettres și dicționarele terminologice ce acoperă diverse domenii referențiale ne demonstrează că, în pofida eforturilor normalizatorilor-terminologi, cerința de a exclude sinonimia este mereu încălcată în practica funcționării termenilor în limba engleză. Un fapt este cert: sinonimia termenului ne ajută în profunzime să stabilim mai cu precizie plenitudinea sensului. Termenul arhicunoscut *analiza textului* cu toate variantele sale (analiza lingvistico-stilistică a textului; analiza literară a textului; analiza complexă a textului etc.) are un șir de sinonime: *commentaire du texte; interpretation du texte; explication; décodage; exégèse textuelle; herméneutique textuelle*, care fiecare în parte ne ajută să descoperim cu claritate esență proceselor semiotice dinamice, care are loc în interiorul unui sau altui sistem terminologic. Sinonimia în sfera lexicografierii termenilor de stilistică și poetică este mai cu seamă reprezentată în domeniile referențiale ale științelor umanistice, asupra cărora eforturile comitetelor și organismelor de standardizare a terminologiilor nu se extind. Drept exemplu pot servi discrepanțele sinonimice în terminologia lingvistică nu numai franceză (Guțu, 2017: 84), dar și cea engleză.

N.B. Nu vom confunda sinonimele unui termen cu variantele termenului/termenilor, care apar în urma schimbării doar a formei termenului cu păstrarea intensionalului și extensionalului unității terminologice inițiale. Drept exemplu pot servi abrevierile de tipul: compa- *comparison*; SF – *science fiction*, etc. Tot aici se referă și construcțiile eliptice, care apar în rezultatul compresiunii îmbinării de lexeme inițiale *dzl – degrè zéro de l'écriture* (R. Barthes), în rusă НСП – *нулевая степень письма*; în română: GZS – *gradul zero al scriiturii*. Variantele de dublete pot fi ușor tratate ca sinonime absolute. În procesul de descifrare al acestui subiect n-am putut să nu consultăm cartea lui Matei Călinescu *Cinci fețe ale modernității,* (traducere din engleză de Tatiana Pătrulescu și Radu Țurcanu. Ediția a II-a, revăzută și adăugată. Această informație o găsim și la p.3-4 din acest articol, care tratează substanțial cinci termeni fundamentali din teoria literaturii și știința despre literatură și care în ansamblu este și un dicționar anticanonic pentru cei mai utilizați termeni la ora actuală. Acești termeni aparțin modernității: *modernism, avangardă, decadență, kitsch* și *postmodernism.* După o lectură atentă și critică a monografiei date îți dai seama cu cât lexicografia este mai rezervată chiar și la ora actuală, din simplul motiv că aceasta înregistrează numai date „verificate de timp" și de ocurența termenilor la zi. Se mai explică această reticență și prin faptul că „modernitatea însăși nu e modern, dar cu siguranță că disputele în jurul modernității sânt mai proeminente în unele civilizații decât în altele și nicicând n-au fost mai acute ca în vremurile noastre" (Kulakowski, *Modernity of Endless Trial*. Chicago University of Chicago Press, 1990, t.III, p.5.), M. Călinescu definește modernitatea ca un concept temporal/istoric prin care ne referim la felul cum înțelegem *prezentul în calitatea sa unică de prezent*, luând istoricește conștiința de sine, cu alte cuvinte, luînd în conștiință de sine în ceea ce-l distinge de trecut, de diversele relicve sau supraviețuiri ale trecutului, precum și în ceea ce promite el pentru viitor… " (Matei Călinescu, 2005, p. 333). Ne dăm bine seama că un lexicograf cât de experimentat nu ar fi el în lexicografierea termenilor nu poate include într-un singur articol de dicționar toate studiile care vizează termenul - cheie. Termenul *modernitate,* de exemplu cunoaște multiple definiții de ordin literar, filosofic, lingvistic. Cât costă și cât valorează numai definiția baudelairiană a modernității, care nici nu este măcar concepută în acest plan complex. Pe urmă este cunoscut faptul că mulți critici se referă la diverse modernisme – inclusive și cazul interesant al crizei moderniste de la începutul secolului XX. În acest sens ar fi de bun augur ca lexicograful să-și trimită cititorul la cele mai actuale surse, care abordează termenii – cheie și care conțin viziuni neologice asupra conceptelor. Dacă am ține cont de studiile fundamentale din domeniu, știința lexicogrfică ar avea numai de câștigat, căci *volens nolens* ar trebui să remarcăm totuși că acest concept de modernitate, de la Baudelaire la Benjamin și dincolo de el, a demonstrat capacitatea de a accepta un mare număr de interpretări filosofice ale prezentului și ale înțelesului, în termeni estetici, morali, științifici, tehnologici sau într-o perspectivă mai amplă istorico-socială, fie pozitiv, fie negativ (M. Călinescu, 2005: 337-338).

Din cele expuse mai sus, supunând analizei doar câțiva din termenii neologici, cum ar fi *new weird, flash fiction, bizarre*, vedem că asistăm la o infiltrare de termeni din SF, observăm o migrație de concepte și noțiuni conceptuale din diferite domenii, infiltrându-se în sferele stilisticilor și poeticilor. Pentru aceste științe, care în ultimii 50-60 de ani s-au modernizat și și-au lărgit vădit ariile de investigație, sarcina de bază e perfecționarea obiectului de studii, îmbogățirea și aprofundarea parametrilor de bază și, bineînțeles, re-corectarea, re-construirea și re-sistematizarea aparatului terminologic. În ultimul timp, remarcăm un exces de termeni și pseudotermeni în aceste două științe „împrumutați" din sfera teoriei sistemelor, din semiotică și din teoria modelării. Vom remarca aici că toți termenii care au migrat/migrează din alte terminosisteme și ajung în sfera poeticului, își pierd sensul lor de bază – fapt care nu știrbește valoarea acestuia, chiar dacă în noul context el se manifestă doar parțial. Un dicționar de termeni stilistici, poetici, literari nu poate, practic niciodată, pretinde de a fi integral, mai ales atunci când vorbim de glosare de termeni ai stilisticii moderne. În procesul scrierii acestui articol am descoperit un dicționar cu un titlu neobișnuit de nelexicografic *Dictionnaire égoiste de la littérature mondiale (Dicționar egoist al literaturii universale/mondiale),* autor Charles Dantzig, romancier francez, poet, eseist, traducător, care concepe chiar termenul de bază *literatura* din metalimbajul supus analizei ca pe un termen care se cere fundamental redefinit, revăzut și renovat. Diapazonul informațional al dicționarului de termeni stilistici și literari este dictat de numărul de parametri de ordin lexicografic pe care intenționăm să-i reflectăm în fiecare articol din dicționar. Este bine-cunoscut faptul că din multiplele caracteristici pe care le are un dicționar al unui metalimbaj cea mai importantă caracteristică este cea a **definiției** termenului. Aceasta nu poate lipsi nici într-un caz. Celelalte, caracteristici cum ar fi: etimologia, sinonimia, antonimia, paronimia, datele gramaticale, ocurența, etc. pot avea un caracter selectiv. Cunoaștem termeni cu o istorie lexicografică foarte bogată „dobândită" pe parcursul secolelor, așa cu mar fi cea a *metaforei, personificării, alegoriei, comparației, exclamației, întrebării retorice, ironiei, invocației* etc., avem figuri și tropi cunoscuți și definiți „ceva mai târziu" ca *antimetateza (antimetathesis), antonomasia (pronominatio), antifraza (antiphrasis),* dar care se consideră cunoscuți, ușor de descifrat și care nu creează probleme în procesul de interpretare. Însă în final avem și termeni neologici, fie că sunt forme lexicale noi, fie că lexeme semantizate ori chiar resemantizate devin termeni.

Nu există o privire imparțială (așa cum o cer dicționarele metalimbajelor tradiționale) asupra termenului *literatură/literatură universală*. De aici și „egoismul" în terminologie, care nu poate fi acceptat, ci doar descifrat. Este adevărat că cititorul avizat are o altă percepție a *literaturii* decât cea fixată în dicționarele clasice. Însă lexicografia terminologică tinde mereu a fi „clasică", chiar dacă se inspiră din literatura vie. Noi nu ne dorim să avem un dicționar anticanonic în exclusivitate neologic, de tipul celui pe care l-a scris Ch. Dantzig în care găsim intrări „egoiste", în mare parte subiectiviste; noi simțim o altă necesitate cu caracter strict pragmatic: un glosar în care putem ușor găsi explicații, viziuni și interpretări noi ale termenilor cu o istorie veche și bogată, dar și termenii mai noi, care sunt deja exploatați în studii și monografii, dar care au întârziat să fie lexicografiați. Cititorul de azi se grăbește, el prețuiește timpul său și dorește să aibă la îndemână un dicționar modern de termeni stilistici și poetici care i-ar facilita decodarea în profunzime a celor citite.

Bibliografie:

CĂLINESCU, Matei, 2005, *Cinci fețe ale modernității: Modernism, avangardă, decadență, Kitsch, postmodernism*.- Iași: Polirom.

CIMPOI, Mihai, 2013, *Eugeniu Coșeriu: limbajul poetic ca limbaj absolut*. În: Metaliteratură, nr. 2, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chișinău, pp. 3-7. ISSN 1857-1905.

CIOBANU, Mircea V.*Un dicționar anticanonic.* – Contrafort, anul XXVI, № 11-12 (291-292), noiembrie-decembrie 2019, p.4.

COȘERIU, Eugeniu, 2012, Problema terminologiei în concepția lingvistică a lui Eugeniu Coșeriu. În: Munteanu Cristinel. *Lingvistica integrală coșeriană: Teorie, aplicații și interviuri*. Iași: Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza", pp. 51-70.

COTEANU, Ion, 2009, *Dicționar explicativ ilustrat al limbii române.* (DEXI). Univers: Enciclopedic Gold, 2240 p. ISBN 978 9975 908 04 7
DANTZING, Charles, 2019, *Dictionnaire égoiste de la littérature mondiale.* Paris: Editions Grasset.
Dicționar de termeni literari (coordonator Al. Săndulescu), 1976, București: Ed. Academiei Rep. Socialiste România.
DRAGOMIRESCU, Gheorghe, 1975, *Mică enciclopedie a figurilor de stil.* București: Ed. Științifică și enciclopedică.
GENETTE Gerard. *Figuri,* 1978, București: Univers, 310 p.
GHERMAN, Marcel. *Noi formule literare: new weird, flash fiction, bizarro*. In: Contrafort, ianuarie-iunie 2019, anul XXVI, № 1-6, p. 22-23.
GHIȚA, Gheorghe, 1975, *Dicționar de terminologie literară*. București: Ion Creangă.
GIBBONS, Thomas, 1767, *Rhetoric; or a view of its principls tropes and figures in their origin and powers.* London: Ed. Bartholomew Close.
GRAMBS, David, 1984, *Literary Companion Dictionary: Words about words.* Cornwall: ed. Hartnoll Print.
GOJGAR Mihai, 2017, *Stilul literar religios*. Bucureşti: Editura Mica Valahie, 430 p. ISBN 978-606-738-065-1.
GUȚU, Ana, 2017, *Complexitatea sistemică și funcțională a terminologiei tehnico-științifice franceze*. Chișinău: ULIM.
MANOLI, Ion, 2012, *Dictionnaire des termes stylistiques et poetiques Etymologie. Définition. Exemplification. Théorie.* Chișinău: Epigraf.
MANOLI, Ion, 2017, *Dictionnaire des termes littéraires*. Chișinău: Print Caro.
MARINO, Adrian, 1973, *Dicționar de idei literare.* București: Editura Eminescu.
MOLINIÉ**,** Georges, 1992, *Dictionnaire de rhétorique.* Paris: Le Livre de Poche.
MORIER, Henri, 1989, *Dictionnaire de poétique et de rhétorique.* Paris: P.U.F., 1961; IV- **è**me **è**d. 1320 p.
MUNTEANU Cristinel, 2012, *Lingvistica integrală coșeriană:Teorie, aplicații și interviuri*. Iași:Editura Universității «Alexandru Ioan Cuza», 398p. ISBN 978-973-703-802-9.
MUNTEANU, Ștefan, 1972, *Stil și expresivitate poetică.* București: Ed. Științifică.
Popescu, Mihaela, 2007, *Dictionar de stilistică. Ed.a II-a.* București: Ed. All Educational.
КВЯТКОВСКИЙ, Александр, 1966, *Поэтический словарь*. Москва: Советская Энциклопедия; ed. Mai nouă 2014.
Новое в зарубежной лингвистике: 1983, *Проблемы и методы лексикографии*. Москва: Прогресс, вып. XIV- 400 с.
МАНОЛИ, Ион, 1983, *Лексикографическое описание терминов стилистики и поэтики французского языка*. Кишинёв: Штиинца, 143 p.

CONCEPTUL DE FUNCŢIE SEMNIFICATIVĂ DIN TEORIA LUI EUGENIU COȘERIU - IMPLICAŢII ȘI DESCHIDERI

Oana BOC
Universitatea Babeş-Bolyai,
Cluj-Napoca, România

Abstract*: The aim of our paper is to present and examine some of the relevant aspects of Eugeniu Coşeriu's theorie that define the specific nature of language and also the essential function of language, which is the signifying function. This important concept involves the emergence of signifieds, of linguistic contents.*

Keywords: *language, signifying function, signified, symbolic activity, creativity.*